aglasem.com

FOR RAJASTHAN CLASS 8 PREPARATION

Rajasthan Board Class 8th Model Question Paper 2027 Sanskrit (71)

EXAM	YEAR	TYPE	SUBJECT
Rajasthan Class 8	2027	Sample Paper	Sanskrit

राजस्थान राज्य शैक्षिक अनुसंधान एव प्रशिक्षण परिषद, उदयपुर
शैक्षणिक सत्र 2026–2027 के लिए पाठ्यक्रम

(प्रारंभिक शिक्षा पूर्णता प्रमाण पत्र परीक्षा 2027)

कक्षा–8 **विषय–संस्कृत(रुचिरा–तृतीयो भाग)(71)**

इस विषय की परीक्षा योजना निम्नानुसार है–

परीक्षा	समय (घंटे)	प्रश्नपत्र के लिए अंक	सत्रांक	पूर्णांक
सैद्धान्तिक	2:30	80	20	100

विषय वस्तु के आधार पर अंकभार–

क्र.स.	अधिगम क्षेत्र / कौशल	विषय वस्तु	अंकभार
1	पढकर समझना एवं समझकर लिखना	गद्य बिलस्य वाणी न कदापि मे श्रुता डिजीभारतम् कण्टकेनैव कण्टकम् गृहं शून्यं सुतां विना संसारसागरस्य नायकाः सप्तभगिन्यः सावित्री बाई फुले कः रक्षति कः रक्षितः आर्यभटः	20
		पद्य सुभाषितानि सदैव पुरतो निधेहि चरणम् भारतजनताऽहम् नीति नवनीतम् क्षितौ राजते भारतस्वर्ण भूमिः	22
2	व्यावहारिक व्याकरण	संज्ञा, सर्वनाम, विशेषण, धातु, उपसर्ग, प्रत्यय, अव्यय, संधि, कारक	18
3	सृजनात्मक अभिव्यक्ति	पत्र लेखन, निबंध, कथा, चित्राधारितवर्णन	20

aglasem.com For more Question Papers, Sample Papers, Notes & Syllabus visit aglasem.com

राजस्थान राज्य शैक्षिक अनुसंधान एवं प्रशिक्षण परिषद, उदयपुर
शैक्षणिक सत्र 2026–2027 के लिए पाठ्यक्रम

(प्रारंभिक शिक्षा पूर्णता प्रमाण पत्र परीक्षा 2027)

इस विषय की परीक्षा योजना निम्नानुसार है–

कक्षा–8 **विषय – संस्कृत(71)**

1. विषयवस्तु के आधार पर अंकभार

क्र. सं.	अधिगम क्षेत्र/ कौशल/दक्षता	विषय वस्तु	अंक भार	प्रश्नों के प्रकार					योग
				वस्तु.	अतिलघु	लघु.1	लघु 2	निबं.	
1	पढ़कर समझना और समझकर लिखना	गद्य	20	2	1	2	1	–	6
		पद्य	22	2	–	3	–	1	6
2	व्यावहारिक व्याकरण	संज्ञा, सर्वनाम, विशेषण, धातु, उपसर्ग, अव्यय, प्रत्यय, संधि, कारक	18	4	5	1	–	–	10
3	सृजनात्मक अभिव्यक्ति, (परिवेशीय सजगता–सड़क सुरक्षा स्वच्छता भी सम्मिलित है।)	पत्र लेखन, निबंध, कथासार/पाठसार चित्राधारित वर्णन	20	–	–	1	–	2	3
	योग		80	8	6	7	1	3	25

2. उद्देश्यों के अनुसार अंकभार

क्र.सं.	उद्देश्य	प्रश्नों की संख्या	अंकभार	प्रतिशत
1	जानकारी/स्मरण	4	7	8.75
2	समझ	7	20	25
3	अनुप्रयोग	5	12	15
4	विश्लेषण	5	17	21.25
5	मूल्यांकन	2	12	15
6	सृजन /कौशल	2	12	15
	योग	25	80	100

3. प्रश्नों के प्रकारवार अंकभार

क्र.सं.	प्रश्न का प्रकार	प्रश्नों की संख्या	अंक प्रति प्रश्न	योग अंक	प्रतिशत	संभावित समय (मिनट)
1	वस्तुनिष्ठ	8	1	8	10	10
2	अतिलघूत्तरात्मक	6	2	12	15	20
3	लघूत्तरात्मक 1	7	4	28	35	60
4	लघूत्तरात्मक 2	1	8	8	10	10
5	निबंधात्मक	3	8	24	30	40
	परीक्षा के अन्य कार्य	–	–	–	–	10
	योग	25		80	100	150

aglasem.com For more Question Papers, Sample Papers, Notes & Syllabus visit aglasem.com

राजस्थान राज्य शैक्षिक अनुसंधान एवं प्रशिक्षण परिषद् , उदयपुर

प्रारम्भिक शिक्षा पूर्णता प्रमाण पत्र परीक्षा-2027

कक्षा-8, विषय-संस्कृत (71)

नमूना प्रश्न पत्र

अवधि 2 घंटे 30 मिनट **पूर्णांक :-80**

वस्तुनिष्ठ प्रश्नाः :- क्रम संख्या (1 से 8 तक)

प्र.1 एतत् सर्वं एकेनेव यन्त्रेण कर्तुं शक्यते। 1
अस्मिन् वाक्ये सर्वनामपदम् अस्ति।
(क) यन्त्रेण (ख) एकेनेव
(ग) एतत् (घ) शक्यते ( )

प्र..2 'वह्निना' इति पदस्य समानार्थकपदम् अस्ति। 1
(क) जलेन (ख) वातेन
(ग) अन्नेन (घ) अग्निना ( )

प्र.3 तस्य मुर्ध्नि तिष्ठन्ति _____। 1
(क) वायसा: (ख) मृगा:
(ग) चटका: (घ) शुका : ( )

प्र. 4 चन्द्रस्य प्रकाशः अवरुध्यते तदा चन्द्रगणं भवति | अत्र रेखांकित पदे उपसर्गः अस्ति | 1
(क) अति (ख) अव
(ग) अनु (घ) आङ् ( )

प्र. 5 नीतिनवनीत: पाठ: संङ्कलित:। 1
(क) ' मनुस्मृति: ' ग्रन्थात् (ख) ' शुकनासोपदेश:' ग्रन्थात्
(ग) ' पञ्चतन्त्रम् ' ग्रन्थात् (घ) ' हितोपदेश: ' ग्रन्थात् ( )

प्र.6 चतुरा बालिका। अत्र रेखांकित पदे प्रयुक्त: प्रत्ययः अस्ति। 1
(क) डीप् (ख) टाप्
(ग) ल्युट् (घ) क्त्वा ( )

प्र.7 राकेशस्य गृहे _____ दिष्ट्या समागता। 1
(क) रागिनी (ख) माला
(ग) अम्बिका (घ) शालिनी ( )

प्र.8 तयो: नित्यं कार्यं कुर्यात्। अस्मिन् वाक्ये अव्ययपदम् अस्ति। 1

(क) तयो: (ख) नित्यं

(ग) कार्यं (घ) कुर्यात् ( )

प्र.9 कोष्ठकेषु प्रदत्तेषु शब्देषु समुचितां विभक्तिं योजयित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत- $4 \times \frac{1}{2} = 2$

(क) सूरदास:..... अन्धः आसीत्। (नेत्र)

(ख) त्वं मालया सह ..... प्रति गच्छ। (चिकित्सक)

(ग) .....परितः वृक्षाः सन्ति। (विद्यालय)

(घ) ..... स्वधा। (इन्द्र)

प्र.10 उचितानि क्रियापदानि मञ्जूषातः चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत- $4 \times \frac{1}{2} = 2$

नयन्ति, कुरुते, पठति, गच्छथ, धारयति

(क) यूयं विद्यालयं .....।

(ख) य: गजपरिमाणं .....स गजधर:।

(ग) महिला: तडागत् जलं .....।

(घ) अनागतं य: .....स शोभते।

प्र.11 विशेषणं -विशेष्यमेलनं कुरुत- $4 \times \frac{1}{2} = 2$

विशेषणम्	**विशेष्य :**
(क) पिहिते	(1) क्षति:
(ख) सुकुमारा	(2) भारतजनता
(ग) महती	(3) अवकरकण्डोले
(घ) भयसन्त्रस्तां	(4) मनसां
	(5) शान्तिम्

प्र.12 अधोलिखितानां पदानां सन्धिं / सन्धि -विच्छेदं कुरुत - 2×1=2

(क) सहसा + एव = ...

(ख) वधूदयः = ...+.....

प्र.13 रेखांकितपदमाधृत्य प्रश्न-निर्माणं कुरुत - 2×1=2

(क) वने खरनखर: नाम सिंह: प्रतिवसति स्म।

_____

(ख) अत्र खाद्यान्नभाण्डं सदैव सुपूर्णमस्ति।

_____

प्र.14 हिंस्रा: पशवः परितो घोरा: । 2×1=2

अत्र रेखांकित पदयो: विशेषणं - विशेष्य: च पदं पृथक्कुरुत-

(क) विशेषणम् .....

(ख) विशेष्य: .....

प्र.15 मञ्जूषातः उचितपदानि चित्वा श्लोकं पूरयत- 4×1=4

दुर्बलताया: , विनयोपेता , पश्यन्ती , प्रकृतिरस्ति , मित्रस्य

मैत्री मे सहजा (i).....,नो (ii).....पर्यायः।

(iii) .....,चक्षुषा संसारं , (iv)…… भारतजनताऽहम्।।

प्र.16 अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत - 4×1=4

1. श्रीधर भास्करः वर्णेकर: कीदृशः कवि मन्यते ?

उत्तरम् _____

2. अहं कुत्र सदा दृश्ये ?

उत्तरम् _____

3. मनुष्यः कीदृशं वाचं वदेत्

उत्तरम् _____

4. " क्षितौ राजते ..... ," रिक्तस्थानं पूरयित्वा पाठस्य नाम लिखत ।

उत्तरम् _____

17. अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि पूर्णवाक्येन लिखत - 4×1=4

1. मानवाः केषां छायायां विरमन्ति ?

उत्तरम् _____

2. गारो-खासी-प्रभृतय: जनजातीया: कुत्र निवसन्ति ?

उत्तरम् _____

3. महाराष्ट्रस्य प्रथमा महिला शिक्षिका का आसीत् ?

उत्तरम् _____

4. आर्यभटस्य विरोध: कुत्र अभवत् ?

उत्तरम् _____

प्र.18 मञ्जूषातः उचितानि संज्ञा पदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत - 4×1=4

शासकेन , शृगालः , अम्बिका, तडाग: , बिले

(क) सः .....प्रविश्य मे भोज्यं भविष्यति ।

(ख) अस्माकं गृहे ..... पुत्रीररूपेण अस्ति ।

(ग) न केनापि ..... इमा: स्वायत्तीकृताः।

(घ) सार्वजनिकोऽयं ..... ।

प्र.19 ' क ' स्तम्भे दत्तम् **श्लोकांशान्** ' ख ' स्तम्भेन सह सुमेलनं कुरुत- 4×1=4

' क ' स्तम्भ:	**' ख ' स्तम्भ:**
(क) यं मातापितरौ क्लेशं	(1) शक्या कर्तुं वर्षशतैरपि ।
(ख) धन्या महीरुहा: येषां	(2) मूलवल्कलदारुभिः।
(ग) न तस्य निष्कृतिः	(3) सहेते सम्भवे: नृणाम् ।
(घ) पुष्पपत्रफलच्छाया	(4) विमुखं यान्ति नार्थिन:।
	(5) समुद्रमासाद्य भवन्त्यपेयाः।

प्र.20 अधोलिखितानां वाक्यानां घटनाक्रमानुसारेण क्रमायोजनं कुरुत - $8\times\frac{1}{2}=4$

(क) तच्छुत्वा व्याघ्रः साट्हासम् अवदत् -अरे ! त्वं क्षुद्र: जीवः मम साहाय्यं करिष्यसि ।

(ख) बद्धं व्याघ्रं दृष्ट्वा सः तम् अवदत् - अहो ! भवान् जाले बद्ध:।

(ग) मूषक: स्वकीयै: लघुदन्तै: तज्जालस्य कर्तनं कृत्वा तं व्याघ्रं बहि: कृतवान् ।

(घ) वृद्धः व्याघ्रः एकदा व्याधेन विस्तारिते जाले बद्ध: अभवत् ।

(ड.) यदि त्वं मां मोचयिष्यसि तर्हि अहं त्वां न हनिष्यामि ।

(च) स: बहुप्रयासं कृतवान् किन्तु जालात् मुक्तः नाभवत् ।

(छ) अहं त्वां मोचयितुम् इच्छामि ।

(ज) अकस्मात् तत्र एकः मूषक: समागच्छत् -

उत्तरम्

(i)_____ ।

(ii)_____ ।

(iii)_____ ।

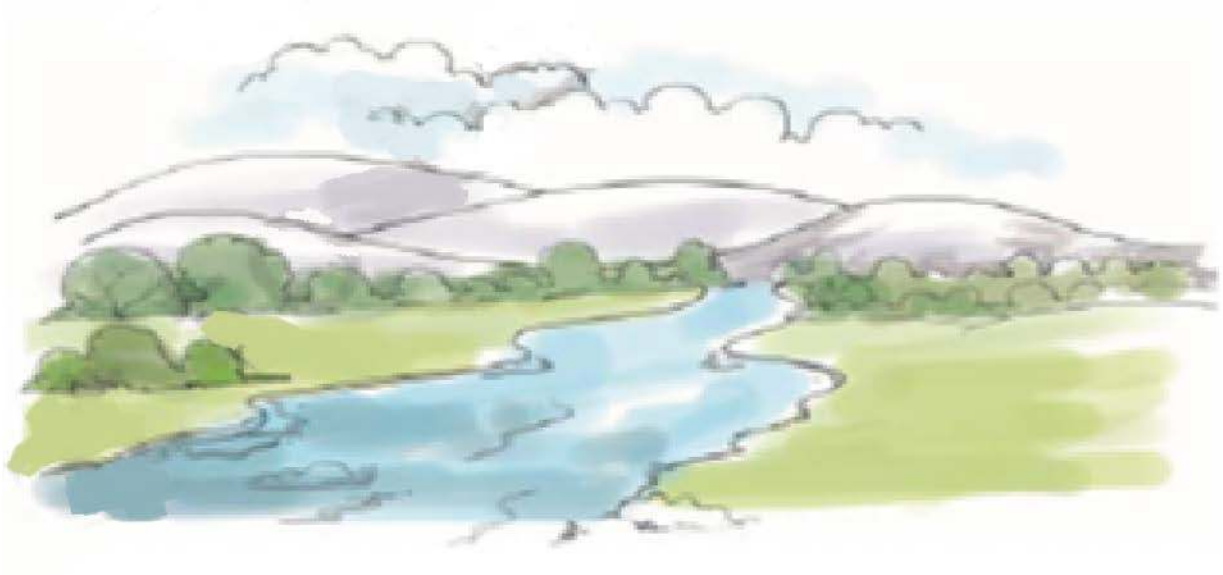
(iv)_____ ।

(v)_____ ।

(vi)_____ ।

प्र.21 चित्रं दृष्ट्वा मञ्जूषातः पदानि प्रयुज्य चत्वारि वाक्यानि रचयन्तु। 4×1=4

नदी, पर्वतात्, सुस्वादु, शस्यसेचनं, जलम्, भारतभूमिः, स्नानं, स्वच्छम् ,वृक्षाणि, वहति

उत्तरम् (क)_____

(ख)_____

(ग)_____

(घ)_____

अथवा

. मञ्जूषायां लिखितानां शब्दानां सहाय्येन कथां लिखत -

मनुष्यः, तण्डुलान् ,कुतः , वने , खादितुं, आकाशात्, तर्हि ,विदधीत् ,सहमतः,

एकस्मिन् (i).....कश्चन् व्याधः जालं विस्तीर्य दूरे स्थितः। क्रमशः (ii) .....सपरिवार:कपोतराजः नीचैः आगच्छत्। यदा कपोताः (iii) .....अपश्यन् तदा तेषां लोभो जातः। परं राजा (iv) .....नासीत्। तस्य युक्तिः आसीत् यदि वने कोऽपि (v) .....नास्ति। (vi) ..... तण्डुलानाम् सम्भवः। परम् राज्ञः उपदेशम् अस्वीकृत्य कपोताः तण्डुलान् (vii) .....प्रवृत्ताः जाले च निपतिताः। अतः उक्तम् ' सहसा (VIII).....न क्रियाम् '।

22. ' आर्यभट:' अथवा ' सप्तभगिन्यः' पाठसारं हिंदीभाषायाम् लिखत। 8

उत्तरम्_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

प्र.23 अधोलिखितेषु कश्चित् द्वयो: **श्लोकयो**: भावार्थं हिंदीभाषायां लिखत - 2×4=8

(क) लुब्धस्य नश्यति यश: पिशुनस्य मैत्री,
नष्टक्रियस्य कुलमर्थपरस्य धर्मः ।
विद्याफलं व्यसनिनः कृपणस्य सौख्यं ,
राज्यं प्रमत्तसचिवस्य नराधिपस्य।

(ख) मम गीतैर्मुग्धं समं जगत्, मम नृत्यैर्मुग्धं समं जगत्
मम काव्यैर्मुग्धंम समं जगत्, रसभरिता भारतजनताऽम्।।

(ग) इयं शिल्पिनां यन्त्रविद्याधराणां
भिषक्शास्त्रिणां भू: प्रबन्धे युतानाम्।
नटानां नटीनां कवीनां धरेयं
क्षितौ राजते भारतस्वर्णभुमि:।।

उत्तरम्(i)_____

_____

_____

_____

उत्तरम्(ii)_____

_____

_____

_____

प्र.24 . मञ्जूषात: पदानि चित्वा "सत्संङ्गति:" विषयोपरि अष्टवाक्यानि रचयत -

सतां संङ्गति:, श्रेष्ठ:, हितं,सफलता,योजनानि, गुणा:, करोति, विचारं, जीवनं , बालका:

(क)_____

(ख)_____

(ग)_____

(घ)_____

(ड.)_____

(च)_____

(छ)_____

(ज)_____

अथवा

. मञ्जूषायां लिखितानां शब्दानां सहाय्येन प्रार्थनापत्रं पूरयत - 8×1=8

आज्ञापालक:, पठिष्यामि, विद्यालय:, पितु:, सर्वकार: कृतार्थयन्तु, स्थानान्तरणं, निवेदनमस्ति, डुंगरपुरं

सेवायाम् ,

श्रीमन्त: प्रधानाध्यापकमहोदया:
राजकीय-उच्च-माध्यमिक(i)_.....
तलवाडा, बाँसवाड़ा।

विषय - स्थानान्तरणं प्रमाणपत्रं प्राप्त्यर्थम्।

महोदया:,

सविनयं (ii.....यत् मम (iii.....स्थानान्तरणं(iv.....जनपदे समीपं जातम्। अहमपि तेन सह तत्रैव गत्वा (v.....। अतः मां विद्यालयं त्यागस्य (vi.....प्रमाणपत्रं दत्वा (vii.....भवन्तः।

दिनांक:...../...../2027

भवताम् (viii) .....शिष्य:
महेश: शर्मा
कक्षा - अष्टमी

प्र.25 गजधरः, यः समाजस्य गाम्भीर्यं मापयेत् इत्यस्मिन् रूपे परिचितः। गजधराः वास्तुकाराः आसन्। कामं ग्रामीणसमाजो भवतु नागरसमाजो वा तस्य नव-निर्माणस्य सुरक्षाप्रबन्धस्य च दायित्वं गजधराः निभालयन्ति स्म।

नगर नियोजनात् लघुनिर्माणपर्यन्तं सर्वाणि कार्याणि एतेष्वेव आधृतानि आसन्। ते योजनां प्रस्तुवन्ति स्म, भाविव्ययम् आकलयन्ति स्म,उपकरणभारान् संङ्गृहणन्ति स्म। प्रतिदाने ते न तद् याचन्ते स्म यद् दातुं तेषां स्वामिनः असमर्थाः भवेयुः। कार्यसमाप्तौ वेतनानि अतिरिच्य गजधरेभ्यः सम्मानमपि प्रदीयते स्म।

- उपर्युक्त गद्यांश पठित्वा अधोलिखितानां प्रश्नानामुत्तराणि लिखत- 4×2 =8

प्रश्नानि –

(क) नव-निर्माणस्य सुरक्षाप्रबंधस्य दायित्वं के निभालयन्ति स्म ?

उत्तरम् _____

_____

_____

(ख) गजधराः किं प्रस्तुवन्ति स्म ?

उत्तरम् _____

_____

_____

(ग) कार्यसमाप्तौ गजधरेभ्यः कानि प्रदीयते स्म ?

उत्तरम् _____

_____

_____

(घ)प्रतिदाने गजधराः कदा न याचन्ते स्म ?

उत्तरम् _____

_____

_____

राजस्थान राज्य शैक्षिक अनुसंधान एवं प्रशिक्षण परिषद्, उदयपुर
प्रारम्भिक शिक्षा पूर्णता प्रमाण पत्र परीक्षा –2027

विषय – संस्कृत 71 कक्षा – 8

क्र.सं	उद्देश्य		स्मृति				अवबोध				अनुप्रयोग				विश्लेषण				मूल्यांकन				सृजन / कौशल				योग
	पाठ का नाम	अंक भार	OT	VSA	SA	ET	OT	VSA	SA	ET	OT	VSA	SA	ET	OT	VSA	SA	ET	OT	VSA	SA	ET	OT	VSA	SA	ET	
1	संज्ञा	4											1(4)														1(4)
2	सर्वनाम	1	1(1)																								1(1)
3	विशेषण	4						1(2)								1(2)											2(4)
4	धातुरूप	2						1(2)																			1(2)
5	उपसर्ग	1					1(1)																				1(1)
6	अव्यय	1									1(1)																1(1)
7	प्रत्यय	1					1(1)																				1(1)
8	संधि	2														1(2)											1(2)
9	कारक	2										1(2)															1(2)
10	प्रश्नोत्तर (पद्य)	10	1(1)						1(4)		1(1)						1(4)										4(10)
11	प्रश्नोत्तर (गद्य)/पठितावबोधनम्	14	1(1)		1(4)				1(8)						1(1)												4(14)
12	प्रश्न निर्माण	2						1(2)																			1(2)
13	कथाक्रम संयोजन	4																			1(4)						1(4)
14	श्लोक भावार्थ लेखनम्	8																1(8)									1(8)
15	श्लोक लेखनम्	4											1(4)														1(4)
16	प्रार्थना–पत्रम्/निबंध लेखनम्	8																								1(8)	1(8)
17	कथासार लेखनम्	8																				1(8)					1(8)
18	चित्र आधारित लेखनम्/लघु कथा कथनम्	4																							1(4)		1(4)
योग		80	3(3)		1(4)		2(2)	3(6)	2(12)		2(2)	1(2)	2(8)		1(1)	2(4)	1(4)	1(8)			1(4)	1(8)			1(4)	1(8)	25(80)
महायोग			4(7)				7(20)				5(12)				5(17)				2(12)				2(12)				25(80)

नोट–कोष्ठक के अन्दर अंकभार एवं कोष्ठक के बाहर प्रश्न संख्या को दर्शाया गया है।